

2. DET KULTURELLE OG KOLONIALE MØDE

Dette punkt understreger betydningen af afrikansk kultur, når vi studerer healing og sygdomsbehandling på øerne. I denne forbindelse lægges der vægt på den meget spændende og højst relevante direkte korrelation mellem Afrika og Vestindien. På den måde sættes der fokus på slavernes *eget* perspektiv, som er en afro-karibisk synsvinkel og et perspektiv, som mange af de gængse skrevne danske kilder desværre ofte ignorerer.

Når vi ser på spørgsmålet om healing og slavehandlen, er det først og fremmest vigtigt, at forholde sig til dette afro-karibiske synspunkt og *ikke udelukkende* at fokusere på kolonihistorien og mødet med andre kulturer i forbindelse med slavehandlen ud fra vores danske og europæiske perspektiv. Ved at lade slaverne og deres afrikanske kulturer og baggrund - og ikke-vestlige kulturer i det hele taget - fremstå som afgørende i samspillet mellem Europa/Danmark og Afrika peger dette forløb på en nyskabende, stimulerende og kritisk tilgang. Europas/Danmarks møde med Afrika lærer os nemlig *betydningen af at værdsætte andre kulturer og det anderledes* for at forstå dette højst ubehagelige kapitel i vores historie (:den danske slavehandel) men for i det hele taget at forholde os til vores fortløbende møder med fremmede kulturer og mennesker. Disse er nemlig ikke 'kastebolde i vores spil', men har deres *egne* meninger og handlemåder og er (rigtige) mennesker, ligesom du og jeg.

For at afdække slavernes undervurderede perspektiv (jvnf. punkterne 7-9) og skrive historien om mødet mellem Europa og Afrika og (healing) sygdomsbehandling ud fra deres synsvinkel, anvender dette forløb historiens, men også antropologiens nutidige metoder, idet vi både henviser til og gør brug af kilder fra det 18. og 19. århundrede samt helt nutidigt materiale i form af interviews (i marts 2007 i forbindelse med Galathea 3) med vestindiske "weed women": direkte efterkommere af slaver med en stor overleveret viden om helbredelse med planter. Ved deres mellemkomst er vi i stand til at fuldføre cirklen, idet vi med dem kan tage tilbage til slavetiden (det 17.-19. århundrede) og også foretage rejsen tilbage til Afrika, det kontinent, som de vestindiske slaver kom fra.

For ikke at gentage, men snarere at fuldstændiggøre og styrke betydningen af igangværende forskning vedrørende Dansk Vestindien, som primært undersøger forholdet til slaverne *ud fra de vestlige og danske kirurgers og den vestlige koloniale magts synspunkt*, understreger dette forløb det modsatte perspektiv. Hermed ser vi nemlig på forholdet mellem slaverne og danskerne *ud fra de afro-karibiske slavers synspunkt*. Dette forløb ønsker at undersøge den betydningsgivende og spændende 'afrikanske faktor' og dens/slavernes interaktion med den dominerende danske og vestlige medicinske tilgang. Denne faktor er hidtil forblevet næsten uundersøgt, men gøres af dette Galathea 3 Projekt til genstand for en grundig undersøgelse. Bierlich kombinerer sin antropologiske og historiske ekspertise og er således i stand til at bidrage med viden og en forståelse af dette kulturelle og koloniale møde, hvor slavernes helbredelsesformer hidtil er forblevet ubeskrevet. Men dette forløb viser, at der er tvingende beviser, der byder os at vende op og ned på gængse forklaringer og revidere vores 'traditionelle' historieopfattelse fordi den ignorerer den 'afrikanske faktor'. Forløbet ønsker, at eleverne via en kritisk måde at tænke på (og ud fra kilder, som understøtter deres tænkemåde) undgår et *etnocentrisk dansk/europæisk perspektiv*. De opfordres tværtimod til *en multikulturel forståelse*. I det 'kulturelle og koloniale møde' fokuserer vi derfor

først og fremmest på det *afrikanske og det afro-karibiske perspektiv* og den markante indflydelse af afrikanske træk på (healing) sygdomsbehandling i området på de danske øer i Vestindien. Hermed træder det traditionelle fokus på hvordan dansk kolonial historie udfoldede sig ud fra et dansk synspunkt i baggrunden.

Når der i dette forløb fokuseres på slaverne og deres kulturer, er det for at understrege, at det 'afrikanske', det 'anderledes', må have en fuldt ligeværdig plads i vores fremstilling af det ene eller andet aspekt af den koloniale historie, som altid, hvad enten den udspiller sig i det Indiske Ocean (tropekolonierne Tranquebar og Nicobarerne), i Vestafrika (Guldkysten) eller Dansk Vestindien - eller i vores tidligere 'kolde' kolonier i Grønland og på Færøerne - vil være et møde mellem en vestlig og en ikke-vestlig kultur. Dette fokus er spændende og nyt og vil være af stor interesse for mange elever i gymnasiet for hvem dette forløb vil være en vigtig guide til kolonihistorien og det 'kulturelle møde'. Forløbet karakteriseres ved af at koble historie og antropologi sammen på en ny og kritisk måde vedrørende et ofte overset spørgsmål, når man ser på Danmarks kolonihistorie: *danskerne og deres slaver på de vestindiske øer*. Projektet står også helt centralt og ligger fint i forlængelse af Nationalmuseets nye satsning på forskning i de 'varme' kolonier og inkluderer blandt andet 'Tranquebar Initiativet' og Bente Wolffs og Inger Schellerups forskningsaktiviteter, som også omtales på Galathea 3s hjemmeside.

Litteraturliste:

*Pernille I. Hamilton, "*Mulatkassen i Guinea*" i 1066 - Tidsskrift for historie 34 (2-3) 2004 ss. 31-40. Se <http://www.staff.hum.ku.dk/asmus/1066/PIH.pdf>

Bierlich, Bernhard, *The Problem of Money: African Agency and Western Medicine in Ghana*. Oxford: Berghahn Books, forthcoming in 2006. Bogen forventes at udkomme i løbet af foråret 2007.

The Competence of Danish Surgeons in the Eighteenth Century, with Reference to the Slave Trade. *Medical History*, forthcoming in 2006. Artiklen forventes trykt i foråret 2007.

Healers, Slaves, and Surgeons: Afro-American and Western Medicine and their Impact in the Danish West Indies, Galathea 3 Project, på <http://www.galathea3.dk/dk/Menu/Forskning/Healers%2c+Slaves+and+Surgeons>

Danmarks Kolonihistorie Fortalt på en Ny Måde. Bogmanuskript under udarbejdelse. Bogen er under udarbejdelse og forventes at udkomme i sommeren 2007 på Museum Tusulanum.

Hernæs, Per *Slaves, Danes, and African Coast Society: The Danish Slave Trade from West Africa and Afro-Danish relations on the Eighteenth-Century Gold Coast* (Trondheim studies in history; 6). Trondheim, 1995.

*Ingeborg Raunkiær (red. og introduktionskapitel), "*Lægen Paul Iserts breve fra Dansk Guinea 1783-87*" (Gad, 1917)

Jensen, Niklas T. *Slavernes sundhedsforhold i Dansk Vestindien, ca. 1770-1830*. Ph.D. Thesis, Department of History, University of Copenhagen, October-November 2006.

Wolf, Eric *Europe And The People Without History*. Berkeley: University of California Press, 1982 (see bl.a. kapitel 7 om slavehandlen)

Thonning, Peter ”*Det danske Guinea (geografiske og botaniske beskrivelser fra 1799-1803)*”, 42 sider). Kilde: Rigsarkivet: Generaltoldkammer-og Kommerciekollegiet, 1833-1848, Den guineiske kommission af 9. januar 1833.

Elmina Castle. Foto: Peder Wiben.